דרשוני כרך ב — מדרש בת פרעה

מדרש בת פרעהגילי זיוון

ותרד בת פרעה לרחץ על היאר ונערתיה הלכת על יד היאר ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה. ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה (שמות ב, ה–ו)ואלה בני בתיה בת פרעה (דברי הימים א' ד, יח)הלוא זה צום אבחרהו פתח חרצבות רשע התר אגדות מוטה ושלח רצוצים חפשים וכל מוטה תנתקו. הלוא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערם וכסיתו ומבשרך לא תתעלם (ישעיה נח, ו–ז)

בִּתְיָה בַת פַּרְעֹה' – בת פרעה הייתה או בת י־ה?אלא שהוציאה עצמה מרשות אביה, שחמלה על הנער אף שידעה שציווה אביה 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו' (שמות א, כב).אמר הקדוש ברוך הוא: היא שחמלה על בני, תהיה לי לבת, וזהו שנאמר 'בִּתְיָה'.

וכיצד היא החמלה?צא וראה כיצד למד הנביא ישעיהו ממעשיה של בת פרעה:'וַתֵּרֶא' – שראתה ולא התעלמה, ככתוב 'כי תראה... ומבשרך לא תתעלם' (ישעיהו נח, ז).'וַתִּשְׁלַח' – ששלחה אמתה ולא הגיפה תריסי לבבה, ככתוב 'ושלח רצוצים חפשים' (שם, ו).'וַתִּקָּחֶהָ' – שלקחה התיבה ולא חסה על נפשה ולא אמרה 'מה לי ולו'?, ככתוב 'ועניים מרודים תביא בית' (שם, ו).

וַתִּפְתַּח' – שפתחה לבה לילד זר ולא אמרה 'אינו משלנו', ככתוב 'פתח חרצבות רשע' (שם, ו).'וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד' – ושוב ראתה, ששבה והביטה בעיניו, ככתוב 'כי תראה ערם וכסיתו' (שם, ז).

אמר הקדוש ברוך הוא לבת פרעה, את, שתורת חסד על לשונך, ופיך פתחת בחכמה ולימדת את בניי ובנותיי את סוד פתיחת הלב, ככתוב 'וַתִּפְתַּח'; שלימדת את חוכמת המבט הרואה בילד את הנער שעוד יהיה, שנאמר, 'וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נַעַר'; ולימדת את סוד ההקשבה לבכיים של ילדי זרים שנאמר, 'מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה' – אותך אכניס תחת כנפיי ותהי לי לבת, ויקרא שמך בישראל בִּתְיָ־ה.

ולא עוד אלא שציווה לה הקדוש ברוך הוא ואמר, לכי ולמדי אותו סוד של חמלה לבאי העולם כולו, את שמרדת בגילולי בית אביך, גילולי הגזענות.

היא שחמלה על בני – ראו ויקרא רבה א, ג: 'אמר לה הקדוש ברוך הוא לבתיה בת פרעה: משה לא היה בנך, וקראתו בנך. אף את לא את בתי, ואני קורא אותך בתי. שנאמר "אֵלֶּה בְּנֵי בִּתְיָה" בַּת יָהּ'. שתורת חסד על לשונך, ופיך פתחת בחכמה – ראו משלי לא, כו. שמרדת בגילולי בית אביך – ראו בבלי, סוטה יב, ע"ב: '"ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור" אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי: מלמד שירדה לרחוץ מגילולי אביה'.